

Maximina, je bent nodig!

De betekenis van vrouwencentrum Maximina in het leven van betrokken vrouwen

Afstudeeronderzoek Bente Janssen (bentejanssen@hotmail.com)

Studente Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie

Radboud Universiteit Nijmegen

April 2021

¹ Collage van momenten in het veld (eigen foto's).

Inhoud

Voorwoord	3
Handleiding.....	4
Maximina, je bent nodig!.....	5
De waarde van Maximina voor betrokken vrouwen.....	5
Gevoelens van <i>belonging</i>	6
Maximina als informele leerplek	7
<i>The title says it all</i>	9
Aanbevelingen.....	11
Nederlanders versus Buitenlanders.....	11
Culturele diversiteit versus menselijke eenheid	12
Cultureel conflict.....	13
Literatuurlijst	14
Woordenlijst.....	15
Bijlage: taxonomische analyses	20

Voorwoord

Lieve allemaal,

Bedankt voor jullie openheid, vriendelijkheid en behulpzaamheid de afgelopen periode. Ondanks de lastige situatie als gevolg van het coronavirus, hebben jullie de moeite genomen mij te betrekken bij Maximina en heb ik de kans gekregen het centrum van binnenuit te leren kennen. Dit waardeer ik enorm.

Ik heb de afgelopen weken veel tijd bij jullie doorgebracht en met plezier allerlei vrijwilligers en deelnemers gesproken. Dit heeft de basis gevormd voor mijn eindverslag, dat uiteindelijk nu voor jullie ligt.

Belangrijk te onthouden is dat ik dit onderzoek als studente heb uitgevoerd. Alhoewel ik écht mijn best heb gedaan, ben ik natuurlijk nog geen professionele onderzoekster 😊.

Ten slotte wil ik in het bijzonder Lei bedanken. Zonder al jouw hulp, was dit onderzoek nooit geslaagd!

Ik wens jullie veel leesplezier toe! Heb je vragen of opmerkingen, stuur me dan gerust een berichtje of een e-mail 😊.

- Bente Janssen

Handleiding

Deze korte handleiding helpt jullie (hopelijk) wat gemakkelijker mijn verslag te lezen.

De volgende punten zijn in ieder geval belangrijk ofwel handig om te weten:

- Groengekleurde woorden behoren tot de vakliteratuur van de antropologie en worden uitgelegd in de woordenlijst. Deze start op pagina vijftien.
- Wanneer woorden schuingedrukt staan, zijn het Engelse woorden. Hier wordt verder niets speciaal mee bedoeld. Het is enkel gebruikelijk om niet-Nederlandse woorden schuingedrukt weer te geven.
- De bijlage bevat uitgebreide **taxonomische analyses**. Deze analyses bevatten de data, waarop ik mijn verslag heb gebaseerd.
- Alle namen in dit verslag zijn pseudoniemen. Dit beschermt de anonimiteit van mijn **informanten**. Tevens zijn de landen van herkomst -die ik noem in relatie tot een persoon- niet de werkelijke landen van herkomst van deze personen. Opnieuw beschermt dit de anonimiteit van mijn informanten.

Maximina, je bent nodig!

De betekenis van vrouwencentrum Maximina in het leven van betrokken vrouwen.

De waarde van Maximina voor betrokken vrouwen

“Ik mis mijn familie in Iran, maar nu heb ik hier Maximina”, zegt taalleerlinge en vrijwilligster Amira met een glimlach én een traan, wanneer ik vraag waarom Maximina belangrijk voor haar is. Deze opmerking van Amira is slechts één van de vele voorbeelden waarin betrokken vrouwen praten over Maximina in termen van *belonging*, zoals dit verslag zal uitwijzen.

Op basis van de opgedane kennis tijdens mijn veldwerkperiode, zal ik betogen dat Maximina zorgt voor een gevoel van *belonging* bij het merendeel van de betrokken vrouwen. Dit gevoel wordt gedeeld door zowel vrouwen zonder- als met migratieachtergrond en door zowel vrouwen zonder- als met een redelijk sociaal vangnet en netwerk buiten Maximina.

Dit gevoel van *belonging* wordt onder andere gecreëerd door praktijken van *domesticating public space*, zoals De Wilde (2016) dit omschrijft, waarmee *gendered spaces of belonging* worden gecreëerd.

Tevens zal ik betogen dat dit gevoel van *belonging* een positieve invloed uitoefent op mogelijkheden tot *informal learning*, waarover Foley (1993) schrijft. Interessant is dat niet enkel de vrouwen die voornamelijk naar Maximina komen om hun eigen leven een stukje fijner te maken, informeel leren als een van de redenen zien om naar Maximina te komen. Vrouwen die aanvankelijk naar Maximina kwamen om andere vrouwen te helpen, geven allen aan dat het plezier dat ze ervaren onder andere voortkomt uit momenten waarop ze zélf leren van anderen.

In de volgende paragrafen zal ik dit betoog onderbouwen met analyses en voorbeelden. Ten eerste zal ik mijn betoog omtrent *belonging* en *domesticating public space* uitwerken, waarna ik aandacht besteed aan redenen om naar Maximina te komen en specifiek inga op *informal learning*.

Alhoewel ik op basis van mijn data vele thema's zou kunnen aansnijden, heb ik deze onderwerpen gekozen, omdat mijn informanten deze zelf het meest hebben benadrukt. Ik ben ervan overtuigd dat mijn informanten, vanuit hun *emic-perspectief*, beter kunnen inschatten wat van belang is dan ik.

Uiteindelijk zal ik me positioneren in de literatuur op basis van mijn bevindingen en een antwoord formuleren op de vraag: “hoe creëert vrouwencentrum Maximina een gevoel van *belonging* voor betrokken vrouwen en welke gevolgen heeft dit voor hun ervaringen en belevingen binnen deze publieke ruimte?”

Gevoelens van *belonging*

Wat sterk naar voren komt in mijn data en tevens door informanten zelf wordt benadrukt, is het thuisgevoel dat bij Maximina wordt ervaren. Yuval-Davis (2006, 197 en 204) omschrijft dit gevoel als *belonging*.

Enerzijds wordt dit gevoel bij Maximina geuit in woorden. Hierbij worden termen gebruikt als “mijn tweede huis”, “een gezinnetje” en “een warm bad”. Amira zegt bijvoorbeeld: “Vóór Maximina ik was bijna altijd thuis (...). Nu is Maximina mijn thuis. Het is zo leuk. Als ik hier kom, ik vergeet al mijn zorgen.”

Anderzijds laten gedragingen zien dat betrokken vrouwen zich hier thuis voelen. Wanneer vrijwilligster Aïsha de keuken binnenkomt en begint af te wassen, zegt ze: “dit doe ik als ik me ergens thuis voel, ik wil ervoor zorgen dat het netjes is.” De vrouwen doen huishoudelijke taken zonder dat dit expliciet wordt gevraagd, kleden zich om in elkaars bijzijn, huilen samen en knuffelen elkaar (zie voor de volledige lijst: bijlage- taxonomie 6).

Dit gevoel van *belonging* tot Maximina lijkt zich niet te beperken tot een specifieke groep, maar wordt benadrukt door zowel informanten zonder- als met migratieachtergrond en informanten zonder- als met een redelijk sociaal vangnet en netwerk. Het is echter wél opvallend dat het kleine groepje informanten (lees: drie) dat Maximina níet omschrijft in termen van *belonging*, allen vrouwen zonder migratieachtergrond en mét een ruim sociaal vangnet en netwerk zijn. Deze vrouwen maken een onderscheid tussen hun privéleven en Maximina. Wanneer ik vrijwilligster Marieke vraag of ze vriendschappen bij Maximina gesloten heeft, vertelt ze: “Nee, maar dat heb ik sowieso bij werk ook niet. Leuke contacten, maar nooit privé. Bewust of onbewust, dat zijn voor mij toch twee verschillende dingen.”

De vraag wáárom betrokken vrouwen- met uitzondering van de laatstgenoemde groep- zich zo thuis voelen bij Maximina, kan worden verklaard aan de hand van het proces van *domesticating public space* (De Wilde 2016). Binnen Maximina bestaat ruimte voor vrouwen om samen te lachen, te relaxen en zichzelf te zijn. Vooral dit laatste aspect wordt door alle informanten benadrukt: Maximina is een plek waar íedere vrouw geaccepteerd wordt zoals ze is. Drie informanten hebben dit -afzonderlijk van elkaar- uitgelegd in termen van familierelaties. Aïsha omschrijft dit als volgt: “je hebt een gezin en dit [Maximina] is eigenlijk ook een gezin. En in een gezin heb je alle soorten mensen, maar je accepteert die mensen”.

Deze *home-making practices* (ibid., 133) transformeren een publieke ruimte in een soort woonkamer, waarbinnen vrouwen emoties en intieme verhalen met elkaar kunnen delen. Activiteiten die normaliter plaatsvinden binnen een veilige en afgeschermd thuisomgeving, worden verplaatst naar Maximina (ibid., 124).

Interessant is dat -in tegenstelling tot wat vaak wordt aangenomen- níet enkel mijn informanten met een niet-westerse migratieachtergrond zich meer op hun gemak voelen door de afwezigheid van mannen. Vrijwilligster Nicole zegt hierover het volgende: “Mannen kijken toch vooral naar díe hoogte [wijst naar haar borsten], maar wij, wij kijken op deze hoogte [wijst naar haar ogen].” Over het algemeen bestaat onder mijn informanten consensus over het feit dat de veilige en warme sfeer bij Maximina mede te danken is aan het *women-only* beleid. Dit heeft geleid tot het ontstaan van een *gendered sphere of belonging* (ibid., 141), waarbinnen betrokken vrouwen het gevoel hebben zich thuis te mogen voelen.

Ten slotte besteed ik aandacht aan een interessante tegenstrijdigheid. Terwijl mijn informanten met een niet-westerse migratieachtergrond Maximina continu omschrijven in termen van *belonging*, is dit afwezig wanneer over Nederland in het algemeen wordt gesproken. Er wordt een constant onderscheid gemaakt tussen “mijn land” en “Nederland”, “mijn taal” en “Nederlands” en “wij” en “jullie”. Tevens hechten informanten met een niet-westerse migratieachtergrond veel belang aan vriendschappen met mensen die het land van herkomst delen en zijn ze op verschillende manieren nog aan het land verbonden (zie voor voorbeelden: bijlage- taxonomie 8). Hiermee maken ze onderdeel uit van een **transnationale migrantenstroom**, waarbij migranten deel blijven uitmaken van de samenleving in het land van herkomst (Faist, Fauser en Reisenauer 2013, 1).

Maximina als informele leerplek

Tijdens het analyseren van mijn data, heb ik ontdekt dat er grofweg twee soorten redenen zijn om naar Maximina te komen en (eventueel) vrijwilligerswerk te doen. Enerzijds zijn er de vrouwen, die voornamelijk naar Maximina komen om hun eigen leven een stukje fijner te maken. Deze vrouwen vertellen thuis eenzaam te zijn, zich zorgen te maken of weinig te doen te hebben. Taalleerlinge en vrijwilligster Meryem is hiervan een goed voorbeeld: “Veel mensen hier, samen contact maken. Thuis blijven altijd is niet goed. Thuis altijd stress.” Anderzijds zijn er vrouwen zoals Annika, die hier gekomen zijn om anderen te helpen. De vrijwilligster vertelt: “De keuze is geweest om hier te komen, omdat ik het belangrijk vind dat vrouwen toch wat meer uit zichzelf halen dan wat feitelijk gebeurt of gebeurde. Daar wil ik aan meewerken.”

Het is opvallend dat veelal wordt gesproken in termen die passen binnen het dominante migratie- en integratiediscourse, zoals Van den Berg en Schinkel (2009) omschrijven. Voornamelijk moslimvrouwen worden hierbinnen geschetst als slachtoffer van “hun” cultuur en moeten geholpen worden te emanciperen (ibid., 405). Deze opmerking van vrijwilligster Bertha illustreert dit beeld: “Ook het gevoel dat je ze uit een isolement haalt, want dat heb je

natuurlijk vooral bij Noord-Afrikaanse vrouwen: dat die in huis zitten, poetsen en koken. En ook wat te betekenen voor het onafhankelijker maken.” Interessant is dat niet enkel vrouwen zonder migratieachtergrond zulke opmerkingen maken, maar óók islamitische vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Aanvankelijk lijkt het alsof de vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond voornamelijk behoren tot de groep die naar Maximina komt om het eigen leven wat fijner te maken en vrouwen zonder migratieachtergrond degenen zijn die komen om anderen te helpen. Mijn analyse nuanceert dit beeld. Afwijkende *cases* laten zien, dat de grootte van iemands sociale vangnet en netwerk buiten Maximina van invloed kan zijn op redenen om naar Maximina te komen: des te kleiner het sociale vangnet en netwerk, des te vaker iemand komt om het eigen leven wat fijner te maken en vice versa. Een beperkt sociaal vangnet en netwerk lijkt echter wel vaker voor te komen bij vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond dan bij vrouwen zonder migratieachtergrond, maar niet uitsluitend.

Interessant is dat tevens de vrouwen, die aanvankelijk kwamen om anderen te helpen, aangeven dat ze niet alleen dáárom blijven komen, maar ook omdat ze zelf veel leren van anderen. Informanten geven constant aan hoe leuk dit is, ongeacht hun hoofdeden om naar Maximina te komen. Betrokken vrouwen leren over elkaars culturen, manieren van denken, opvoeding en keuken. Annika vertelt: “Het maakt het leuk. Het is wederkerig. Je leert zelf ook dingen, bijvoorbeeld van de kijk die ze hebben op bepaalde dingen.”

Mijn informanten combineren het leren van elkaar met zelfontwikkeling. Vrijwilligster Suheila zegt hierover: “Ik voel nu me stevig in de schoenen staan. Ik durf nu te praten en alles te zeggen.” Informanten vertellen bij Maximina te leren zichzelf te mogen zijn, te durven opstaan voor zichzelf en zichzelf waardevol te mogen vinden, alhoewel hier geen specifieke cursussen in worden gegeven. Foley (1993, 21) omschrijft dit als een informele vorm van leren, die niet formeel wordt aangeboden, maar (toevallig) zit verwickeld in andere activiteiten. Hij betoogt -in lijn met mijn bevindingen- dat dit voor het belang van wijkcentra net zo significant is als formele vormen van leren (*ibid.*, 21).

Het belang van informeel leren komt mooi naar voren tijdens de ranking-opdracht, die ik heb uitgevoerd met een groepje vrijwilligers. Terwijl Maximina omschrijven als “school” niet hoog scoort, behoort “dingen leren” wel tot een belangrijke reden waarom Maximina belangrijk is. “Dingen leren” blijkt niet te gaan over het inhoudelijk leren van een vak, waarmee een school wordt geassocieerd. Wederom verwoordt Suheila dit duidelijk: “op school leer je alleen zoals het alfabet en schrijven en lezen. Maar buiten dit, leer ik heel veel hier. Dat is het.”

Waarom mijn informanten zich juist binnen Maximina (en niet elders) op informele wijze ontwikkelen, wijten ze aan de veilige en huiselijke sfeer. Hiermee komt het gevoel van *belonging* opnieuw centraal te staan. Tijdens de ranking-opdracht voeren mijn informanten hierover een gesprek, waaruit deze gezamenlijke conclusie volgt: “Maximina voelt als een soort familie. Je vindt sommige mensen leuker dan anderen, maar iedereen mag er zijn. Je mag fouten maken, ruzie maken en toch blijven komen. Dat veilige gevoel heb je nodig om jezelf te zijn en jezelf te durven ontwikkelen.”

The title says it all...

Mijn analyses geven de mogelijkheid me kritisch te positioneren ten opzichte van bestaande literatuur. Ten eerste sluit mijn onderzoek grotendeels aan bij de studie van de Wilde (2016). De praktijken die de Wilde (ibid.) omschrijft als *domesticating public space* en het creëren van een *gendered sphere of belonging* spelen eveneens binnen Maximina een belangrijke rol. De Wilde (ibid.) schetst in haar studie echter het beeld dat deze praktijken voornamelijk aansluiten bij de wensen van vrouwen met een migratieachtergrond, wat stereotypering in de hand werkt. Mijn studie toont aan dat óók vrouwen zonder migratieachtergrond belang hechten aan de huiselijke sfeer binnen Maximina en het *women-only* beleid. Dit nuanceert het dominante beeld dat de aanwezigheid van mannen in publieke ruimten enkel een issue is voor vrouwen met een migratieachtergrond (Roggebrand en Verloo 2005, 271; Wagner en Peeters 2012, 415).

Ten tweede komt het migratie- en integratiediscourse, dat Van den Berg en Schinkel (2009) schetsen, duidelijk naar voren in mijn analyse. Mijn informanten framen vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond (en voornamelijk moslimvrouwen) als slachtoffer van patriarchale culturen. Van den Berg en Schinkel (ibid.) schetsen echter het beeld dat dit frame voornamelijk wordt gebruikt door mensen zonder migratieachtergrond en dat moslimvrouwen hier vervolgens het slachtoffer van zijn. Mijn data toont aan dat óók niet-westerse, islamitische migrantenvrouwen de positie van de vrouw in “hun” cultuur op deze manier weergeven. Dit nuanceert het beeld dat Van den Berg en Schinkel (ibid.) schetsen.

Ten derde bevestigen mijn bevindingen de studie van Foley (1993). Vrouwencentrum Maximina vormt een plek waarin op informele wijze geleerd wordt over elkaar en over de eigen persoon. Net zoals in de studie van Foley (ibid.) wordt dit als zeer waardevol ervaren.

Tot slot betoog ik dat vrouwencentrum Maximina een gevoel van *belonging* creëert voor betrokken vrouwen: praktijken van *domesticating public space* creëren een *gendered space of belonging* (De Wilde 2016). Dit zorgt voor een veilig en familiale sfeer, waarbinnen betrokken vrouwen zich thuis kunnen voelen en zichzelf durven zijn. Dit leidt tot een omgeving, waarin

vrouwen veilig kunnen leren, werken aan zichzelf en zich niet onzeker hoeven te voelen, een gevoel dat mijn informanten in vele andere publieke ruimten wél ervaren. Kortom, *the title says it all*: Maximina, je bent nodig!

Aanbevelingen

Vanuit mijn achtergrond in de antropologie en ontwikkelingssociologie en op basis van het veldwerk dat ik de afgelopen weken heb verricht, doe ik enkele aanbevelingen met betrekking tot het reilen en zeilen van jullie vrouwencentrum Maximina. Dit is natuurlijk geheel vrijblijvend. Het is helemaal jullie keuze of jullie ermee aan de slag willen gaan of juist niet.

Nederlanders versus Buitenlanders

Bij Maximina wordt veelal gesproken in termen van “Nederlanders” en “buitenlanders” of iets vergelijkbaars. Niet alleen door mensen zonder migratieachtergrond, maar ook door mensen met een migratieachtergrond. Enerzijds is dit natuurlijk heel begrijpelijk. Iedereen weet wat hiermee wordt bedoeld en het zijn gemakkelijke en snelle woorden om uit te spreken.

Anderzijds is het gebruik van deze woorden niet zonder gevaar. Het suggereert namelijk dat het hebben van een Nederlands paspoort niet genoeg is om als Nederlander gezien te mogen worden. Wanneer ben je dan wel Nederlander genoeg? Het kan erg frustrerend zijn om -hoezeer je je best ook doet- niet geaccepteerd te worden als Nederlander, al woon je hier al meer dan twintig jaar of zelfs je hele leven. Er zijn veel tweede- en derde generatie migranten, die nog continu als buitenlander worden aangesproken en ervoor vechten om als Nederlander geaccepteerd te worden. Wellicht zie je hier de *politics of belonging* (zie: Woordenlijst-belonging) in terugkomen.

Op zich zou dit alles niet zó erg zijn, wanneer “Nederlanders” en “buitenlanders” hetzelfde respect en dezelfde rechten en plichten zouden ontvangen. Wanneer je wordt gezien als buitenlander bepalen vooroordelen echter vaak hoe je wordt behandeld. Kijk bijvoorbeeld naar de toeslagenaffaire bij de belastingdienst, het etnisch profileren van de politie en de discriminatie op de arbeidsmarkt.

Natuurlijk maakt het veranderen van deze termen binnen één vrouwencentrum in Nederland geen wereld van verschil. Toch wil ik jullie aanraden de termen “Nederlanders” en “buitenlanders” te vervangen door “Nederlanders/ mensen zonder migratieachtergrond” en “Nederlanders/ mensen met migratieachtergrond”. Deze termen zijn veel inclusiever dan de huidige termen die worden gebruikt en aangezien inclusie een belangrijke waarde is voor het centrum, acht ik dit van belang. Daarnaast denk ik dat het goed is wanneer een inclusief en open centrum als Maximina niet per ongeluk en onbewust toch bijdraagt aan een cultuur die segregatie in stand houdt.

Deze nieuwe termen hoeven natuurlijk niet direct als regel te worden ingevoerd, maar je kunt elkaar hier wellicht rustig, vriendelijk en op informele wijze op aanspreken. Vooral wanneer je uitlegt wáárom het belangrijk is deze termen te vervangen, verwacht ik dat dit geen opzienbarend onbegrip teweeg zal brengen. Het is natuurlijk wél logisch dat er tijd nodig is om aan deze nieuwe termen te wennen, maar ervoor openstaan is in ieder geval een eerste stap.

Culturele diversiteit versus menselijke eenheid

Het volgende onderwerp dat ik wil bespreken, sluit enigszins aan op de vorige paragraaf. Ten eerste is het ontzettend leuk dat jullie culturele themaweken organiseren, recepten koken uit verschillende culturen en aandacht besteden aan feesten van over de hele wereld. Dit verbreed het wereldbeeld van vele vrouwen.

Tijdens de gesprekken die ik de afgelopen weken heb gevoerd, wordt hier door iedereen ontzettend enthousiast over verteld. Er wordt geleerd over elkaars gebruiken, keuken, normen en waarden etc. Dit wordt als zéér waardevol, leerzaam en gezellig ervaren.

Ik wil daarom ook zeker niet suggereren dit te verminderen of af te schaffen. Ik denk echter wél dat het belangrijk is om bewust bij het volgende stil te staan. Wanneer mensen worden ingedeeld in groepen op basis van culturele achtergrond, worden verschillen tussen mensen benadrukt. De nadruk wordt gelegd op verschillen tussen “wij” en “zij”. Dit kan leiden tot vervreemding van elkaar, een fenomeen dat in de gehele Nederlandse samenleving voorkomt en tot de nodige spanning tussen mensen kan zorgen.

Ik wil jullie daarom aanraden de vele overeenkomsten tussen mensen met verschillende culturele achtergronden tevens te benadrukken. Dit gebeurt natuurlijk al, maar de nadruk lijkt nu nog enigszins te liggen op verschillen. Wellicht kan dit worden omgedraaid: de nadruk op overeenkomsten met ruimte voor verschillen. Het is namelijk ook niet de bedoeling verschillen te verstoppen natuurlijk. Deze zijn er nu eenmaal en hoeven niet te worden ontkent.

Dit is uitdagend, aangezien het mensen eigen is om anderen zoveel mogelijk in hokjes te willen indelen (heb jij weleens in de trein gezeten en je constant afgevraagd of degene tegenover je nu een vrouw of een man is?). Geef het daarom de tijd en probeer het te verweven door andere activiteiten heen. Je kunt bijvoorbeeld benadrukken dat iedereen het leuk vindt om lekker te eten, of dat iedereen houdt van een feestje met goede muziek, ongeacht culturele achtergrond.

Cultureel conflict

Ten slotte wil ik aandacht besteden aan culturele verschillen tussen vrouwen, die kunnen leiden tot onderling onbegrip of zelfs frustraties. Het is lastig te bepalen hoe hier het best mee kan worden omgegaan, maar op basis van mijn veldwerk kan ik allicht een suggestie doen.

Uit mijn veldwerk blijkt dat culturele verschillen meestal géén problemen opleveren binnen Maximina en dat onderling onbegrip eerder uitzondering is dan regel.

Toch zijn er situaties, waarbij onbegrip overheerst. In eerste instantie is het logisch om te denken dat deze situaties zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden. Op basis van mijn veldwerk en de theorie van Foley (1993) ben ik echter tot een ander inzicht gekomen.

Informeel leren wordt door mijn informanten als belangrijk ervaren binnen Maximina. Zoals uit mijn verslag blijkt, kunnen vrouwen zichzelf ontwikkelen bij Maximina en níet enkel op vakinhoudelijk gebied. Dit wordt zelfs als minder belangrijk ervaren dan aspecten van emotionele zelfontwikkeling. Er wordt geleerd in jezelf te mogen vertrouwen, jezelf waardevol te mogen vinden en voor jezelf te mogen opstaan. Dit zijn allemaal vormen van informeel leren, aangezien ze zitten verweven in formeel gegeven cursussen en activiteiten. Het zijn geen cursussen op zich.

Interessant is dat Foley (1993, 34) betoogt – op basis van zijn studie in Australië- dat de meeste kansen om informeel te leren voorkomen op momenten van conflict. Wanneer mensen met verschillende waarden en normen moeten samenwerken ontstaat sneller en vaker onbegrip dan wanneer mensen met gedeelde normen en waarden dienen samen te werken. Op zo'n moment moeten deze mensen voor zichzelf opkomen, met elkaar overleggen en een compromis sluiten met elkaar. Hier leer je jezelf veel meer te ontwikkelen dan wanneer je samenwerkt met mensen die exact hetzelfde denken als jij.

Ik raad jullie daarom aan culturele conflicten juist níet uit de weg te gaan, hoe moeilijk en verleidelijk dit soms ook kan zijn. Vooral omdat informanten zélf het belang van informeel leren benadrukken. Anderzijds is het natuurlijk niet de bedoeling cultureel conflict te stimuleren (ook ten behoeve van mijn advies in de vorige paragraaf). Het zou zonde zijn, wanneer de fijne sfeer binnen Maximina wordt aangetast. Dit wordt namelijk óók zeer gewaardeerd door mijn informanten. Daarnaast is het belangrijk om - wanneer het betrokkenen bij een conflict niet lukt dit samen op te lossen- het bij Maximina op te pakken en betrokkenen hierin te begeleiden. Dit is namelijk óók heel leerzaam en niet enkel voor degenen die bij een onderling conflict betrokken zijn, maar ook voor degene die hen hierbij begeleidt. Het kan daarom interessant zijn goed na te denken over wíe als tussenpersoon wordt ingezet.

Literatuurlijst

De theorieën die ik heb gebruikt in dit verslag, komen uit onderstaande artikelen of boeken. Mocht je dus ergens meer over willen weten, raad ik je aan het artikel of boek hierover te lezen. Hierin wordt veel uitgebreider bij de theorie stilgestaan dan dat ik heb gedaan in dit verslag.

- De Wilde, Mandy. 2016. "Home is where the Habit of the Heart Is. Governing a Gendered Sphere of Belonging." *Home Cultures: Journal of Architecture, Design and Domestic Space* 13 (2): 123–144.
- Faist, Thomas, Margit Fauser, en Eveline Reisenauer. 2013. *Transnational Migration*. Cambridge: Polity Press.
- Foley, Griff. 1993. "The Neighbourhood House: Site of Struggle, Site of Learning." *British Journal of Sociology of Education* 14 (1): 21–37.
- Foucault, Michel. "The order of discourse." *Untying the text: A post-structuralist reader* 51 (1981): 48-78.
- Roggeband, Conny, en Mieke Verloo. 2007. "Dutch Women Are Liberated, Migrant Women Are a Problem: The Evolution of Policy Frames on Gender and Migration in the Netherlands, 1995- 2005." *Social Policy & Administration* 41 (3): 271–88.
- Spradley, James P. 1980. *Participant Observation*. New York : Harcourt Brace College Publishers.
- Van den Berg, Marguerite, en Willem Schinkel. 2009. "'Women from the Catacombs of the City': Gender Notions in Dutch Culturist Discourse." *Innovation: The European Journal of Social Science Research* 22 (4): 393–410.
- Wagner, Lauren en Karin Peters. 2014. "Feeling at Home in Public: Diasporic Moroccan Women Negotiating Leisure in Morocco and the Netherlands." *Gender, Place & Culture : A Journal of Feminist Geography* 21 (4): 415–30.
- Yuval-Davis, Nira. 2006. "Belonging and the Politics of Belonging." *Patterns of Prejudice* 40(3): 197-214. DOI: 10.1080/00313220600769331

Woordenlijst

Belonging: Yuval-Davis (2006) is een belangrijke auteur omtrent het thema *belonging*. *Belonging* is het gevoel je ergens thuis te voelen. Dit gevoel kun je hebben binnen een familie, vriendengroep of organisatie, maar ook binnen een land, regio of ander gebied. Dit gevoel is vaak heel natuurlijk, totdat het ineens wordt betwist door jezelf of anderen.

Op zo'n moment wordt *belonging* onderdeel van een politieke strijd. Dit wordt ook wel *politics of belonging* genoemd, of in meer subjectieve termen: *the dirty work of boundary-making* (het vuile werk van grenzen maken/bepalen). Wie mag zich ergens thuis voelen en wie mag dit bepalen?

Bijvoorbeeld: In de Nederlandse politiek wordt tegenwoordig veel gediscussieerd over wie zich een "Nederlander" mag noemen, oftewel: wie mag zich thuis voelen in Nederland? Heeft dit te maken met het bezitten van een Nederlands paspoort of moet je misschien bepaald gedrag vertonen? En mag je jezelf Nederlander noemen, terwijl je een dubbel paspoort bezit?

Discourse: de Franse filosoof Foucault (1981) is de grondlegger van dit begrip. Het is een erg lastig begrip en het kan soms wat tijd kosten om het helemaal te begrijpen. Een discourse is eigenlijk een soort verhaal dat héél machtig is. Dit verhaal bepaalt wat mensen in een samenleving als normaal beschouwen, aanvaarden of juist verafschuwen. Het is dus niet neutraal, maar het bepaalt wél waarin mensen geloven en waarin juist niet. Het is vaak een verhaal waaraan mensen niet twijfelen, terwijl het niet objectief is. Discoursen staan echter niet vast en veranderen door de tijd heen. Ze zijn niet per definitie goed of slecht, ze zijn gewoon een onderdeel van het leven.

Bijvoorbeeld: hoe wij in Nederland denken over man-vrouw relaties is onderdeel van een discourse. Zo'n vijftig jaar geleden werd niet getwijfeld aan het feit dat vrouwen voor de kinderen moesten zorgen en mannen geld voor hun gezin moesten verdienen. Dit was een heel dominant idee, wat door het overgrote deel van de samenleving als normaal werd beschouwd. Je ziet tegenwoordig dat dit discourse aan het verschuiven is. We vinden het steeds normaler dat zowel mannen als vrouwen voor de kinderen zorgen en zowel mannen als vrouwen werken.

Het migratie- en integratiediscourse, dat ik behandel in dit verslag, is óók een voorbeeld van een discourse. Hoe wij in de samenleving denken over migranten en hun cultuur is niet objectief. Het is een verhaal dat dominant is en dat bepaalt hoe wij in de samenleving aankijken tegen migratie en integratie. Tegenwoordig worden migrantenvrouwen vaak geschetst als slachtoffers van "hun" culturen en de emancipatie en integratie van deze groep staat centraal.

Zo'n twintig jaar geleden was een ander verhaal dominant. Toen stond het ideaal van een multiculturele samenleving centraal, waarin wordt gedacht dat het beter is migranten zoveel als mogelijk in hun eigen bubbel te laten leven in plaats van ze te laten integreren tussen de niet-migranten. Van den Berg en Schinkel (2009) schrijven hier uitgebreid over.

Domesticating public space: De Wilde (2016) gebruikt dit begrip in haar artikel over een buurtcentrum in Sloterveer (Amsterdam), waar één dag in de week enkel vrouwen mogen komen. Deze vrouwen toveren het buurtcentrum dan om in een soort woonkamer. Een publieke ruimte wordt hier als het ware “verhuiselijk”. Deze huiselijke sfeer creëren ze door praktijken, die normaal enkel worden uitgevoerd binnenshuis, te verplaatsen naar het buurtcentrum. Dit geeft deze vrouwen de mogelijkheid intieme verhalen en emoties met elkaar te delen, te relaxen en samen te lachen. In andere publieke ruimten is hier voor deze vrouwen vaak geen gelegenheid voor.

Emic-perspectief: dit is hoe de mensen die je onderzoekt zélf het leven ervaren en zaken uitleggen. Hier tegenover staat het *etic*-perspectief. Dit is het perspectief van degenen die hierbuiten staan of het theoretisch perspectief. Wanneer je een groep mensen goed wil begrijpen, is het belangrijk zoveel mogelijk te begrijpen vanuit een *emic*-perspectief.

Gendered spaces of belonging: vóór het lezen van deze uitleg, is het noodzakelijk de paragraaf over “*belonging*” (p. 13) gelezen te hebben. Wederom introduceert De Wilde (2016) dit begrip in haar artikel. Wanneer het gevoel ergens thuis te (mogen) zijn, gekoppeld wordt aan *gender*, ontstaat een *gendered space of belonging*.

Gender lijkt vaak hetzelfde als sekse, maar is dit niet. Sekse betreft het biologisch onderscheid tussen mannen en vrouwen. *Gender* is een sociaal construct. Het bepaalt wat wordt gezien als vrouwelijk en wat als mannelijk binnen een bepaalde samenleving. Dit wordt cultureel bepaald. *Gender*-normen (aan welke normen vrouwen en mannen moeten voldoen) maken onderdeel uit van het dominante *discourse* (p.13) omtrent vrouwen en mannen.

Bijvoorbeeld: hakkenschoenen worden gezien als vrouwelijk. Het is echter niet biologisch bepaald dat vrouwen hakkenschoenen kunnen dragen en mannen niet. Sterker nog: de hakkenschoen is ooit uitgevonden, zodat mannen zichzelf groter (en dus belangrijker) konden maken! Wie hakkenschoenen kan en mag dragen en wie niet, is dus geen objectief gegeven. Het is onderdeel van een dominant discourse, dat bepaalt wat wij als normaal beschouwen.

Informal learning: Foley (1993) heeft een mooi artikel geschreven over twee vrouwencentra in Australië en het belang van informeel leren hierbinnen. Wanneer je formeel leert, leer je iets inhoudelijks dat wordt aangeboden op een school of in een cursus. Denk bijvoorbeeld aan leren rekenen, schrijven, koken of naaien. Informeel leren wordt niet specifiek aangeboden op een school of in een cursus. Het zit (al dan niet toevallig) verweven in andere activiteiten.

Bijvoorbeeld: wanneer je een kookcursus volgt, leer je natuurlijk koken. Het kan echter óók zijn dat je leert jezelf te waarderen, bijvoorbeeld wanneer iemand je een complimentje geeft. Of denk aan het volgende: wanneer de kookcursus plaatsvindt in groepsverband, leer je hoe je jezelf staande houdt binnen een groep en hoe je voor jezelf moet opkomen. Dit zijn allemaal vormen van informeel leren, die vaak net zo belangrijk zijn als vormen van formeel leren.

Informanten: informanten zijn personen die hebben deelgenomen aan mijn onderzoek en mij van informatie hebben voorzien. Sommige informanten heb ik bijvoorbeeld geïnterviewd en met andere informanten heb ik enkel informele gesprekjes gevoerd of een activiteit ondernomen.

Taxonomische analyse: wanneer je iets analyseert, probeer je patronen te ontdekken in de hele berg aan data die je hebt verzameld. Wanneer je antropologisch onderzoek doet, volg je meestal de methodes die Spradley (1980) heeft beschreven. Spradley is een heel belangrijke auteur binnen de antropologie. Wanneer je begint met analyseren, start je meestal met een domeinanalyse. Je probeert domeinen (categorieën) te vinden in je data, waarbinnen weer kleinere categorieën passen.

Bijvoorbeeld: wanneer je in de supermarkt loopt, identificeer je een categorie genaamd “fruit”. Hierbinnen passen allerlei kleinere categorieën, afhankelijk van het fruit dat je ziet liggen. Je ziet bijvoorbeeld de volgende soorten fruit: appels, bananen, druiven, peren en bessen. Dit kun je verwerken in een tabel, waarmee je een domeinanalyse creëert:

Soorten fruit		
Een appel	Is een soort	Fruit
Een banaan		
Een druif		
Een peer		
Een bes		

Een domeinanalyse is een hele simpele analyse. Wanneer je echter diepte wil creëren in je data, is het belangrijk een stapje verder te gaan. Je kunt dan een taxonomische analyse maken. Je probeert dan subcategorieën en verschillende lagen aan te brengen in je domeinanalyse.

Bijvoorbeeld: het fruit in de supermarkt, is niet zomaar allemaal hetzelfde. Je kunt dit fruit verdelen in verschillende groepjes, ook wel subcategorieën genoemd. Net zoals bij een domeinanalyse, kun je dit verwerken in een tabel:

Soorten fruit	Fruit dat groeit in Nederland	Peren	
		Appels	
		Bessen	
	Fruit dat groeit in het buitenland	Fruit dat groeit in Sub-Sahara-Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse landen	Bananen
Fruit dat groeit in Zuid-Europese en Noord-Afrikaanse landen		Druiven	

Je kunt zo'n taxonomische analyse steeds specifieker en uitgebreider maken, totdat je op een gegeven moment niet méér verschillende subcategorieën kunt bedenken dan degenen die je al hebt.

Transnationale migrantenstroom: vroeger was het heel lastig voor migranten om contact te onderhouden met familie en vrienden in het land van herkomst. Vliegtuigen, telefoons, internet en televisie waren nog niet uitgevonden. Tegenwoordig is dat heel anders. Je kunt met vrienden en familieleden in het land van herkomst (video-)bellen, chatten en Facebooken. Je kunt daarnaast gemakkelijk (digitaal) geld en pakketjes versturen en het nieuws in het land van herkomst kun je continu volgen via het internet en de televisie.

Je kunt op deze manier onderdeel blijven uitmaken van de samenleving in het land van herkomst, zonder dat je hier fysiek aanwezig bent. Moderne migranten hechten dan ook minder waarde aan de fysieke omgeving waarin ze zich bevinden, maar juist meer aan de netwerken waarvan ze deel uitmaken. Dit wordt transnationale migratie genoemd. Faist, Fauser en Reisenauer (2013) schrijven hierover uitgebreid in hun boek *transnational migration*.

Deze theorie vormt onder andere de basis voor verschillende moderne en filosofische debatten: wat betekenen grenzen eigenlijk nog in een tijd waarin de wereld totaal verbonden is geraakt met elkaar? Hoe relevant is het nog om mensen in te delen op basis van nationaliteit, wanneer netwerken eigenlijk veel belangrijker zijn geworden?

Bijlage: taxonomische analyses

Taxonomie 1: redenen om naar Maximina te komen.

1. Semantische relatie: <i>Rationale</i> 2. Vorm: <i>X is a reason for doing Y</i> Voorbeeld: Honger hebben is een reden om te gaan koken.						
Redenen om naar Maximina te komen	Redenen om naar Maximina te komen voor vrouwen met een migratieachtergrond	Je eigen leven fijner maken	Mentaal	Tijdverdrijf	Niet niets willen doen	
					Veel vrije tijd hebben	
					Iets leuks willen doen	
					Zin en invulling geven aan het leven	
					Bezig willen zijn	
					Een man die alle dagen aan het werk en weg is	
					Het is niet goed om thuis te zitten	
					Thuis zitten is saai	
					Iets te doen hebben	
					Naar buiten willen gaan	
					Plezier maken	
					Hoofd leegmaken	Zorgen vergeten
						Problemen van thuis vergeten

					Stress van thuis vergeten
			Contact	Praten met anderen	
				Mensen ontmoeten	
				Lekker kletsen	
				Heel erg geïsoleerd zijn	
				Andere mensen zien	
				Behoeftte hebben aan sociaal contact	
				Het fijn vinden om met vrouwen alleen te zijn, omdat deze elkaar beter begrijpen dan mannen	
				Uit sociaal isolement willen komen	
			Inhoud van het werk	Vrijwilligers schilderlessen	Houden van schilderen
				Vrijwilligers keuken	Het leuk vinden om te koken
				Vrijwilligers Maximina Mode	Houden van kleding opruimen en sorteren
			Laagdrempeligheid	Lage eisen die worden gesteld aan het taalniveau van vrijwilligers	
				Gemakkelijk over alles kunnen praten met elkaar	
			Zelfverrijking/ educatie	Leren omgaan met mensen van andere culturen	
				Eigen ontwikkeling	
				Leren van mensen over het leven	
				Heel veel dingen leren	
				Dingen leren van andere mensen	
			Culturele normen en waarden	Het feit dat bij Maximina enkel vrouwen mogen komen	
				Het fijn vinden om met vrouwen alleen te zijn,	

				omdat deze elkaar beter begrijpen dan mannen	
				Meer op je gemak voelen bij vrouwen	
				Gevoelens	Gevoelens van eenzaamheid willen tegengaan
				Jezelf willen bewijzen naar je kinderen toe: mama doet ook iets	
				Blij worden van Maximina	
				Gezelligheid	
				Hulp zoeken	Hulp nodig hebben bij het op orde krijgen van je leven
				Zelfbevrediging	Iets voor jezelf willen betekenen
				Later terugkijken op je leven en kunnen denken: dat heb ik gedaan	
				Voor jezelf zorgen	
				Rust vinden wanneer je iets voor iemand anders kunt doen	
				Iets voor jezelf willen doen	
				Je bij Maximina nergens voor hoeven te schamen	
				Andermans leven	Andere vrouwen helpen zichzelf te ontwikkelen
Mensen iets willen leren					
fijner maken	Andere vrouwen willen helpen sterk te worden				
Verplichting vanuit de Sociale Zaken					
Redenen om naar Maximina te komen voor vrouwen zonder een migratieachtergrond	Je eigen leven fijner maken	Zelfbevrediging	Iets willen betekenen		
			Iets van jezelf moeten doen met de kennis en ervaring die je hebt		
			Het gevoel willen hebben dat je ook iets kunt		
			Een plek zoeken waar je nodig bent		
			Gewaardeerd willen worden		
			Tijdverdrijf	Met pensioen zijn en tijd over hebben	
		Iets voor jezelf willen doen			
		Bezig willen zijn			
		Iets willen doen wat niet alleen met poetsen of werken te maken heeft			
		Niet alleen thuis willen poetsen			
		Hoofd leegmaken	Thuis niet willen zitten piekeren		
		Niet willen blijven hangen bij problemen			
		Afleiding			

			Culturele diversiteit	Andere culturen willen leren kennen	
				Houden van een multiculturele omgeving	
			Contact	Andere gezichten zien	
				Praten met andere vrouwen	
				Met andere mensen in contact komen	
				Meer willen dan enkel contact met nette Roermondse dames	
			Culturele normen en waarden	De sfeer met alleen vrouwen is gemakkelijker	
				Je kunt alles bespreken met vrouwen	
			Gevoelens	Gezelligheid	
				Jezelf mogen zijn	
				Een warm gevoel krijgen van de vrouwen	
			Inhoud van het werk	Vrijwilliger schilderlessen	Het werk inhoudelijk leuk vinden
				Vrijwilligers taallessen	Het leuk vinden om met de taal bezig te zijn
				Nieuwe hobby's willen leren ontdekken	
			Zelfverrijking/educatie	Willen leren van andere culturen	
				Eigen ontwikkeling	
				Iets voor jezelf willen doen	
				Leren opkomen voor jezelf	
				Jezelf leren kennen	
			Andermans leven fijner maken	Educatie	Nederlandse taal
	Het willen oplossen van spreek- en faalangst				
	Vrouwen hun identiteit laten leren ontdekken door middel van schilderen				
	Blij zijn iets te kunnen bijdragen				
Vrouwenemancipatie	Vrouwen meer uit zichzelf willen laten halen				
	Vrouwen helpen onafhankelijk en zelfredzaam te worden				
	Andere vrouwen willen helpen sterk te worden				
	Vrouwen hun eigen identiteit laten herontdekken				

	Redenen om naar Maximina te komen voor vrouwen zonder/ met een klein sociaal netwerk en vangnet	Je eigen leven fijner maken	Mentaal	Vrouwen zelfvertrouwen geven	
				Tijdverdrijf	Niet goed om thuis te zitten Niet niets willen doen Bezig willen zijn Iets doen Iets voor jezelf willen doen Iets willen doen wat niet alleen met poetsen of werken te maken heeft Niet alleen thuis willen poetsen
				Hoofd leegmaken	Plezier maken Zorgen vergeten Stress van thuis verminderen Problemen van thuis vergeten Niet willen blijven hangen bij problemen Afleiding Thuis niet willen zitten piekeren
				Contact	Mensen ontmoeten Kunnen praten met andere mensen Met andere mensen in contact komen Heel erg geïsoleerd zijn Andere gezichten willen zien Behoeftte hebben aan sociaal contact Andere buitenlandse mensen zien
				Inhoud van het werk	Werk inhoudelijk leuk vinden Iets nieuws willen leren Nieuwe hobby's willen ontdekken
				Laagdrempeligheid	Dat er weinig eisen worden gesteld aan het niveau van de Nederlandse taal
				Culturele normen en waarden	Het feit dat er enkel vrouwen welkom zijn bij Maximina Meer op je gemak voelen bij vrouwen
				Gevoelens	Eenzaamheid Jezelf mogen zijn

			Gezelligheid			
			Eigen ontwikkeling			
			Je bij Maximina nergens voor te hoeven schamen			
			Zelfbevrediging	Het gevoel willen hebben dat je ook iets kunt		
				Gewaardeerd willen worden		
				Een plek zoeken waar je nodig bent		
			Zelfverrijking/ educatie	Jezelf leren kennen		
				Iets voor jezelf willen doen		
				Leren van mensen over het leven		
				Leren opkomen voor jezelf		
			Andermans leven fijner maken	Mensen iets willen leren		
			Redenen om naar Maximina te komen voor vrouwen met een groter sociaal netwerk en vangnet	Je eigen leven fijner maken	Zelfbevrediging	Iets willen betekenen
						Iets van jezelf moeten doen met de kennis en ervaring die je hebt
						Iets voor jezelf willen betekenen
						Rust vinden wanneer je iets voor iemand anders kunt doen
Voor jezelf zorgen						
Later terugkijken op je leven en kunnen denken: dat heb ik gedaan						
Iets voor jezelf willen doen						
Tijdverdrijf	Met pensioen zijn en tijd over hebben					
	Veel vrije tijd hebben					
Culturele diversiteit	Andere culturen willen leren kennen					
Gevoelens	Gezelligheid					
	Een warm gevoel krijgen van de vrouwen					
	Blij worden van Maximina					
	Jezelf willen bewijzen naar je kinderen toe: mama doet ook iets					
Inhoud van het werk	Het werk inhoudelijk leuk vinden					
Zelfverrijking/ educatie	Willen leren van andere culturen					
	Heel veel dingen leren					
	Eigen ontwikkeling					
	Leren omgaan met mensen uit andere culturen					

				Dingen leren van andere mensen		
			Culturele normen en waarden	Het fijn vinden om met vrouwen alleen te zijn, omdat deze elkaar beter begrijpen dan mannen		
				Meer op je gemak voelen met vrouwen		
			Laagdrempeligheid	Gemakkelijk over alles kunnen praten met elkaar		
			Andermans leven fijner maken	Educatie	taal	Vrouwen de taal willen leren
						Het willen oplossen van spreek- en faalangst
					Iets willen betekenen in het integratieproces	
					Anderen willen helpen zichzelf te ontwikkelen	
					Vrouwenemancipatie	Vrouwen hun eigen identiteit willen laten herontdekken
						Vrouwen meer uit zichzelf willen laten halen dan dat feitelijk gebeurt
			Vrouwen zelfvertrouwen geven			
			Andere vrouwen willen helpen sterk te worden			
				Vrouwen helpen meer onafhankelijk en zelfredzaam te worden		
			Redenen om de Nederlandse taal te leren bij Maximina	kenmerken van de lessen	Niveau van de les	Laagdrempeligheid
						Langzame tempo
Goedkoop						
Gezelligheid in de les						
Geen druk						
Enkel toegankelijk voor vrouwen						
Kunnen communiceren	Communicatie in woord	Durven bellen				
		Met anderen durven praten				
		Mensen kunnen begrijpen				
		De dokter willen begrijpen				
		Alleen naar afspraken willen kunnen gaan				

		Communicatie in geschrift	Brieven willen begrijpen
	Contact	Mensen ontmoeten	
	Verplichting vanuit de Sociale Zaken		
	Culturele normen en waarden	Het makkelijker vinden om met vrouwen te praten	

Taxonomie 2: Problemen waarmee vrouwen binnen Maximina te maken hebben of hebben gehad.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Semantische relatie: <i>Strict inclusion</i> 2. Vorm: <i>X is a kind of Y</i> 3. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit. 				
Problemen waarmee vrouwen binnen Maximina te maken hebben of hebben gehad	Medisch	Ziektes	Mentaal	Burn-out
				depressie
				Trauma
				Psychische problemen
				Paniek aanvallen
				Agressie
				Zelfmoordpoging
				Rugpijn
			Fysiek	Obesitas
				Ondergewicht
				Suikerziekte
				Zeldzame huidaandoening
				Kanker
				Migraine
		Auto-immuunziekte		
		Operatie waarin fouten zijn gemaakt door de artsen		
	Gevoelens	Eenzaamheid		
		Onzekerheid		
		Sociaal isolement		
		De familie in het land van herkomst missen		
	Familieproblemen	Overlijden	Vermoorde familieleden	
			Overleden kind door treinongeluk	
			Overleden echtgenoot	
		Huwelijk	Gearrangeerd huwelijk	
Echtscheidingen				
Kinderen		Geen kinderen kunnen krijgen		
		Tienerzwangerschap		
Huiselijk geweld				
Misbruik door de vader				
Situatie in het land van herkomst	Dictatoriaal regime			
	Oorlog			
Zelfredzaamheid	Analfabetisme			
	Nog nooit naar school zijn geweest			
	Laaggeletterdheid			

	Burgerschapsstatus	Illegaal in Nederland zijn	
		Verblijfsvergunning van de echtgenoot is afgenomen	
	Verslavingen	Eigen verslavingen	Wietverslaving
		Verslaving van de partner	Gokverslaving
	Financieel	Schulden	
		Maandelijks geldzorgen	
	Criminaliteit	Echtgenoot die geld verdient met criminele activiteiten	

Taxonomie 3: Cultuurverschillen tussen de betrokkenen bij Maximina

<p>4. Semantische relatie: <i>Strict inclusion</i></p> <p>5. Vorm: <i>X is a kind of Y</i></p> <p>6. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit.</p>			
Cultuurverschillen tussen de betrokkenen bij Maximina	Afspraken	Op de afgesproken tijd komen	
		De omgang met afspraken	
		Afspraken maken	
	Gespreksonderwerpen	Mate van geslotenheid	
		Wat geldt als taboe	
	Man-vrouw relaties	Vrouwen	De omgang met vrouwen
			De positie van de vrouw binnen de familie
			Taken van vrouwen
		Mannen	Dominantie van de man
			Jaloersheid van de man
Omgang met familie	Familiebanden		
	Mate van individualiteit		
De manier van koken			
Mentaliteit			
Gewoontes			
Opvoeding			

Taxonomie 4: Frustraties binnen Maximina.

<p>1. Semantische relatie: <i>Strict inclusion</i></p> <p>2. Vorm: <i>X is a kind of Y</i></p> <p>3. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit.</p>			
Frustraties binnen Maximina	Communicatie	Taal	Vrouwen die met elkaar praten in een andere taal dan Nederlands
			Te weinig doen met de Nederlandse taal buiten Maximina
			Niet begrijpen dat iemand de Nederlandse taal niet goed wil leren

		Geen reactie krijgen op verstuurd berichten
		Elkaar niet goed begrijpen en dingen anders opvatten
	Man-vrouw relaties	Bepaalde mannen die hun vrouw dingen verbieden
		Niet kunnen begrijpen dat sommige vrouwen zich zo afzonderen van vreemde mannen
	Afspraken	Wachten zonder dat iemand komt opdagen
		Afspraken niet nakomen
	Motivatie van de deelnemers van de taalles	Trekken aan een dood paard
		Geen motivatie zien bij de deelnemers van de taalles
		Een beetje moedeloos worden van de resultaten die je ziet
	Storen	Anderen storen in hun bezigheden
		Te laat en luidruchtig de schilderles binnenkomen
		Te veel praten en je hierdoor niet meer kunnen concentreren
		Het gevoel hebben ergens van beschuldigd te worden

Taxonomie 5: Termen die van invloed (kunnen) zijn op het gevoel van *belonging* dat wordt ervaren.

1. Semantische relatie: *Strict inclusion*
2. Vorm: *X is a kind of Y*
3. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit.

Termen die van invloed (kunnen) zijn op het gevoel van <i>belonging</i> dat wordt ervaren.	Termen waarmee groepen mensen in de Nederlandse samenleving worden aangeduid	Mensen met een migratieachtergrond	Nationaliteiten	Turken
				Turkse mensen
				Marokkanen
				Marokkaanse mensen
				Iraakse mensen
				Koerden
			Werelddelen	Aziatische vrouwen
				Aziatisch vrouwtje
				Arabische mensen
			Gebieden	Buitenlanders
				Buitenlandse mensen
				Buitenlandse vrouwen
				Ze
	Algemeen	Nederlanders		
Nederlandse mensen				
Mensen uit Roermond	Nette Roermondse vrouwen			
Termen waarmee vrouwen met een	Mijn land			

migratieachtergrond hun land van herkomst aanduiden	Mijn volk	
	Bij ons	
	Thuis	
Termen waarmee vrouwen met een migratieachtergrond de taal van hun land van herkomst aanduiden	Moedertaal	
	Onze taal	
Termen waarmee vrouwen met zonder migratieachtergrond het land van herkomst van vrouwen met een migratieachtergrond aanduiden	Hun land	
Termen waarmee Maximina wordt omschreven	Termen waarmee Maximina wordt omschreven door vrouwen met een migratieachtergrond	Warm
		Gezellig
		Een steun
		Een leuke plek
		Mooi
		Een fijne plek
		Zoals thuis
		Waar iedereen geaccepteerd wordt zoals die is
		Aardig
		Vriendelijk
		Warm badje
		Een plek om je thuis te voelen
		Een echte goede plek
		Warme thuis
		Plekje om jezelf te zijn
		Mijn huis
Mijn tweede huis		
Goede warme sfeer		
Gezinnetje		

	Termen waarmee Maximina wordt omschreven door vrouwen zonder migratieachtergrond	Een soort gezin
		Mijn familie
		Ontspannen
		Warm bad
		Warm
		Een heel bijzondere plek
		Een leermoment
		Gezelligheid
		Een stukje thuiskomen
		Een plek waar je jezelf mag zijn en waar je wordt geaccepteerd
		Een plek waar je gewaardeerd wordt
		Een heerlijke omgeving
		Veilige plek
		Werk
		Veilig
		Betrokken
		Lachen
		Lessituatie
		Saamhorigheid
Gezellig		
Een leuke plek		
Betrokken		
Een echte goede plek		
Een plek waar je gewaardeerd wordt		
Warme thuis		
Mijn huis		
Een leermoment		
Een stukje thuiskomen		
Een plek waar je jezelf mag zijn en waar je wordt geaccepteerd		
Een fijne plek		
Mooi		

		Termen waarmee Maximina wordt omschreven door vrouwen met een groot sociaal netwerk en vangnet	Zoals thuis
			Warm
			Gezellig
			Aardig
			Warm badje
			Plekje om jezelf te zijn
			Warme thuis
			Mijn tweede thuis
			Gezintje
			Een soort gezin
			Ontspannen
			Warm bad
			Een heel bijzondere plek
			Een heerlijke omgeving
			Lachen
			Lessituatie
			Werk
			Veilige plek
			Saamhorigheid
			Veilig
Een plek om je thuis te voelen			
Vriendelijk			
Waar iedereen geaccepteerd wordt zoals die is			

Taxonomie 6: Gedragingen die een uiting (kunnen) zijn van je thuis voelen bij Maximina.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Semantische relatie: <i>Strict Inclusion</i> 2. Vorm: <i>X is a kind of Y</i> 3. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit. 			
Gedragingen die een uiting (kunnen) zijn van je thuis voelen bij Maximina.	Het opzoeken van contact	Het opzoeken van lichamelijk contact	Knuffels vragen wanneer je verdrietig bent
			Elkaar knuffelen
			Elkaar kusjes geven
		Elkaar luchtkusjes geven	
		Het opzoeken van mentaal contact	Anderen kritiek geven om hen te helpen

		Iemand omschrijven als “een soort moeder voor mij”
Het doen van huishoudelijke taken	Afwassen terwijl dit geen taak is	
	Opruimen terwijl dit geen taak is	
Intieme gevoelens uiten	Huilen om een overleden echtgenoot	
	Een lach en traan delen met elkaar	
Je eigen gang gaan terwijl je met anderen bent	Uitgebreid telefoneren met vrienden en familie	
	Een tijdschrift lezen	
	Je omkleden	
Kunnen bouwen op elkaar		
Gapen		

Taxonomie 7: Gevolgen voor vrouwen door participatie bij Maximina.

1. Semantische relatie: *cause-effect*
2. Vorm: *X is a result of Y*
3. Voorbeeld: Nat worden is een gevolg van zwemmen

Gevolgen voor vrouwen door participatie bij Maximina	Ontmoeting	Uit sociaal isolement gekomen
		Mensen leren kennen
		Mensen van over de hele wereld leren kennen
		Niet meer eenzaam zijn
		Mensen tegenkomen in de buurt en een praatje maken
		Vriendschappen gesloten
	Culturele diversiteit	Vooroordelen over andere nationaliteiten en etnische groepen zijn verminderd
		Interetnische vriendschappen gesloten
	Eigen ontwikkeling	Geleerd van verschillende culturen
		Nederlands geleerd
		Hobby's ontdekt
		Op orde gekregen wat je verder met je leven wil
		Voor jezelf leren opkomen
		Durven praten met anderen in het Nederlands
		Een CV leren maken
		Ja en nee durven zeggen
		Jezelf leren kennen
		Leren van andere mensen
		“ja” en “nee” leren zeggen
		Leren zelfstandig zijn
		Zelfvertrouwen gekregen
	Stevig in je schoenen leren staan	
	Verblijfsvergunning gekregen	
	Hulp hebben ontvangen	Leven weer op de rails gekregen

		Huis-,tuin- en keukentips hebben gekregen over de opvoeding van de kinderen en een lastige man
	Gevoelens	Blij zijn elke keer als je thuiskomt van Maximina

Taxonomie 8: Manieren waarop niet-westerse migrantenvrouwen nog verbonden zijn aan het land van herkomst.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Semantische relatie: <i>Strict Inclusion</i> 2. Vorm: <i>X is a kind of Y</i> 3. Voorbeeld: Een appel is een soort fruit. 		
Manieren waarop niet-westerse migrantenvrouwen nog verbonden zijn aan het land van herkomst.	Fysiek contact	Eens in de twee jaar naar het land van herkomst vliegen
		Eens in het jaar naar het land van herkomst vliegen
		Op zoek gaan naar vriendinnen in Nederland met hetzelfde land van herkomst
		Een tempel bezoeken waar mensen uit hetzelfde land van herkomst naartoe komen
		Aangesloten zijn bij een moskee die zich identificeert met het land van herkomst
		Een echtgenoot hebben in het land van herkomst
	Remittances	Geld overmaken naar familieleden in het land van herkomst
		Kleding opsturen naar familieleden in het land van herkomst
	Digitaal contact	Videobellen met familieleden in het land van herkomst
		Bellen met familieleden in het land van herkomst
		Facebooken met familieleden in het land van herkomst
		Berichtjes sturen naar familieleden in het land van herkomst
	Taal	Thuis met het gezin de taal spreken van het land van herkomst
		Op sociale media berichten plaatsen in de taal van het land van herkomst
		In je biografie op WhatsApp verwijzen naar het land van herkomst
		Je kinderen de taal leren van het land van herkomst

	Politiek betrokken zijn bij het land van herkomst	
	Objecten in huis	Een portret van de president van het land van herkomst in de woonkamer
		Een televisie met kanalen van het land van herkomst
	Keuken	Gerechten koken van het land van herkomst
		Supermarkten met producten uit het land van herkomst bezoeken